

## Bevezető.

Irta: *Dr. Király Ferenc*

az Országos Ügyvédszövetség ügyvezető titkára, ügyvéd.

A bennünket napról-napra újabb eredményekkel bámulatba ejtő fizikának talán legcsodálatosabb felfedezése az *atom-energia* tana. Kiderült, hogy az az atom, amelyet iskolás padjainkban az anyag végső, mozdulatlan és oszthatatlan részeként fogtunk fel, valósággal külön naprendszer, amelynek *protonokból* álló napja — *nucleusa* — van; e nap körül keringenek az elektromosság összetartó vonzásában az *elektronok*. Szemléletünkben az atom mérhetetlen energiák forrásává változott: mondják, hogy egy pohár vízben elengedő mennyiségű energia van arra, hogy a *Mauretaniát* teljes gözzel átvigye és visszahozza az óceánon.

*Minden magyar ügyvéd a magyar nemzeti életnek, a magyar alkotmánynak, a magyar közszabadságoknak és a magyar jogérzetnek egy-egy atomja.* Szabadítsuk fel ezeket az atomokat, adjuk kezükbe sorsukat, juttassuk őket megbecsüléshez, rázzuk fel őket a közömbösség dermedtségéből és egye-sítsük nemes munkára a köznek a magukéval azonos érdekei szolgálatában és meg fogjuk látni, hogy mennyi nagyszerű energia, mennyi tudás és mennyi pompás lendület szunnyadt eddig tétlenségben, a karnak és a köznek kárára.

Az energiák felszabadítását és egybefoglalásának első sikeres nagy művét kell köszöntenünk az *Országos Ügyvédszövetségnek* most összeülő balatonfüredi vándorgyűlésében.

*Nem ünnep ez, hanem munkára való egybesereglés.* Nem ünnepelhetünk, amíg a csonka ország határain keresztül áthallatszik hozzánk *Kolozsvár, Kassa, Pozsony* és *Szabadka* ügyvédeknek irodájából irógépeik kattogása. A magyar fővárosból indultak el ezek a gépek, hogy magyar jog, magyar törvény és magyar igazságkeresés szavai szaladjanak végig billentyűik alól a papiroson. Gondoljunk erre és összejövetelünknel se felejtjük el, hogy *jogaink keresése annak a tiszta jogérzetnek tövéből fakad, amely lenyűgöző erejével egyedül hozhatja vissza hozzánk elszakított véreinket.*

## *Dr. Balkányi Kálmán*

*az OMKE ügyvezető igazgatója:*

Az ügyvédség mai súlyos helyzete a legszorosabb kapcsolatban van az általános gazdasági és főleg a kereskedelmi válsággal. Ennek a válságnak fokozatos leküzdésével együtt javul a jogásztársadalom helyzete is, s akkor, amikor majd a kényszerregyezségek és a csődök és a kis behajtási perek helyett a megnövekedett kereskedelmi forgalommal együttjáró jogászai tevékenység léphet, nem kell az ügyvédség helyzetének megjavítása végett olyan kényszereszközökről gondolkodni, amilyen például az ügyvédi numerus clausus.

Szerintem tehát nem az ügyvédség külön gazdasági válságának az orvosszereit kell keresni, hanem ezen társadalmi osztály anyagi helyzetének a megjavításáról is ugyanazon eszközökkel kell gondoskodni, mint akár a kereskedelem, akár az ipar krízisénel. Növelni kell tehát a munkaalkalmat, fokozni a forgalmat, emelni a fogyasztóképeséget, mert gazdaságilag megerősödő országban a szabad verseny mellett is meg kell találni az ügyvédségnek a maga mind jobb megélhetését.

## *Belatini Belatiny Arthur*

*a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara elnöke, a magyar országgyűlés felsőházának tagja:*

Az a hatalmas pénzügyi és gazdasági válság, mely a szerencsétlen kimenetelű háboru, majd a forradalmi idők örökségeként az elmúlt évtized történetén végig vonulva, ennek legfontosabb motivumát adta, a gazdasági élet szorosabb körén túl az egész állami és társadalmi élet alakulására rányomta bélyegét és megbontotta a nemzeti élet egységes tényezői között az annakelőtte magától értetődő összhangot és együttműködést. Nyilvánvalóvá vált ezzel az a szerves kapcsolat, mely a gazdasági élet mint alap és az állami és társadalmi élet között fennáll, mely utóbbiak helyzete amazéval elválaszthatatlanul összefügg.

Ha az ügyvédkérdés problémáját tárgyilagosan akarjuk vizsgálni, ugyancsak ebből a vezérszempontból kell kiindulni. Kétségtelen, hogy a gazdasági élet válsága az, amelyre az ügyvédség mai helyzete visszavezethető. A termelés rendjének az a felbontása, mely a háboru és az azt követő események hatása-

ként természetszerűleg jelentkezett, önként vonta maga után, hogy ennek következményei az ügyvédeknek a gazdasági életre oly hasznos tevékenységét is hátrányosan befolyásolták. Hozzájárult ehhez, hogy az ügyvédi pályára készülő hadviselt fiatalság köréből az utánpótlás egyöntetűségét az évekig tartó háboru megzavarta és így a leszerelés után a megromlott kereseti viszonyok dacára a szokottnál nagyobb számban jelentkeztek az e pályára készülő, tanulmányaikat befejezett ügyvédjelöltek, egyidejűleg azonban a fiatalabb korosztályok is beérkeztek.

Mindebből magától értetődik, hogy ha az ügyvédek túlméretezeten nagy számát illetőleg merülnek fel panaszok, azok a háboru okozta eltolódások következményei és így hatásukat előreláthatólag csak átmenetileg érzetik. Természetes, hogy ebben az irányban is be kell következnie a szükségszerű javulásnak, hiszen gazdasági életünknek a valuta stabilizációja óta bekövetkezett konszolidációja, majd az ezzel kapcsolatos rövid depresszió után megindult egészséges fejlődési folyamat, mely a legutolsó esztendő során, szemmel látható gazdasági fellendülésbe ment át: feltétlen maga után fogja vonni a szabadfoglalkozási jövedelmi ágak terén is a kereseti viszonyok megjavulását, illetve a normális állapotok visszatérését.

## *Benedek Sándor*

*a m. kir. közigazgatási bíróság másodelnöke:*

Az ügyvédek rendkívüli elszaporodása súlyos anyagi és etikai bajokba sodorta az ügyvédi kart. És én azt hiszem, hogy a lesorvadás még nem érte el tetőpontját. A pénz leromlása, a gazdasági válság, a háboruval kapcsolatos jogbizonytalanság és zürzavar ma még széles mederben foglalkoztatja az ügyvédi tevékenységet, a jogviszonyok s a gazdasági helyzet javulásával azonban ez a meder is természetszerűleg szűkebbre szorul. Nagyon indokolt tehát, ha a kormány és a jogélet az ügyvédi kar szanálásával foglalkozik.

A szanálási akció keretéből a jogi oktatás és az ügyvédjelölti gyakorlat meghosszabbítását ki kell zárni. Régebben az ügyvédi pálya egyike volt a legrövidebb pályáknak, ma már nem az. Tudjuk, hogy Kossuth Lajos 22, Horvát Boldizsár és Jókai Mór 21 évesek voltak, mikor az ügyvédi vizsgát letették. Ma már kiválóbb ifjaink is 26 év körül járnak, mikor diplomához jutnak. A nyugdíjas tisztviselők (bírák) ügy-

védi gyakorlatának korlátozása, a zugírást elleni büntetőjogi védelem s a kötelező ügyvédi képviselőt kiterjesztése azonban a lehetőség határai között mozognak, de a gyötrelmes bajok orvoslására nem elegendők. Hogy milyen mélyen rágja a szu az ügyvédség élő fáját, megdöbbenően bizonyítja az a megállapítás, hogy a budapesti ügyvédeknek 60%-a nem ügyvédi munkával, hanem ügynökösökéssel és kijárással foglalkozik.

Ez a helyzet vezetett el a numerus clausus eszméjéhez, melyet sokan elvetnek már csak azért is, mert felelevenítése a Bäch-korszak 1852. évi július 24-ikén kelt ügyvédi rendtartásának és mert tényleg sérti az egyéni szabadságot s a szabad érvényesülés jogát. Elvi szempontból én magam sem helyeslem a numerus clausust, de elfogadom, mint ultima ratiót, melyet kikerülni nem lehet, ha biztosítani akarjuk az ügyvédi kar részére a tisztességes megélhetést s a hagyomány jellegével bíró etikai helyzetet. Természetesen a numerus clausus mellett is biztosítani kell az ügyvédi függetlenséget s a kívül maradó ügyvédek számára a tisztességes egzisztenciát.

Végül megjegyzem, hogy meggyőződésem szerint, a numerus clausus mellett is foglalkoznunk kell a fent felsorolt gondolatokkal s különösen a pénzügyi bíráskodás fontosabb ügyeire szükséges lesz kiterjeszteni a kötelező ügyvédi képviselőt, akár lesz numerus clausus, akár nem lesz. Már az Ügyvédek Lapja 1918. évi 29. számában kifejtettem, hogy a közigazgatási bírósághoz érkező panaszoknak nemcsak özöne, hanem alaki és tartalmi hiányai is nyilvánvalóvá teszik, hogy itt az ügyvédi képviselőt helyét jórésztben a zugírást foglalta el. Ezért nemcsak a deminuált ügyvédi kereset, de a jogszolgáltatás érdekében is kívánatos, hogy a törvényhozás legalább a fontosabb ügyekben a kötelező ügyvédi képviselőt bevezesse. A magánjog területén jogfejlődésünk ebben az irányban halad. A német birodalomban pedig a legtöbb adóügyet mint adójogi pert (Steuer-Process) kezelik s az ügyvédi képviselőt széles adóterületen érvényesül.

## Dr. Dési Géza

országgyűlési képviselő, ügyvéd:

Ha a magyar ügyvédi kar válságos helyzetéről beszélünk, akkor mindenekelőtt egyet kell előre bocsátanom és pedig azt, hogy válságos helyzetről kizárólag anyagi vonatkozásban lehet szó, mert erkölcsi tekintetben a jelenlegi magyar ügyvédség mindenképen méltó azokhoz az elődökhöz, akiket követendő példák gyanánt szoktunk emlegetni. Hogy ez mit jelent, azt voltaképpen csak azok tudják kellően értékelni, akik közletről ismerik az ügyvédség anyagi helyzetét. Minden elismerést, sőt csodálatot megérdemel az az ügyvédi kar, amely bár az anyagiakban teljesen elszegényedett, mégis teljes épségükben mentette át, annyi viharon és megpróbáltatáson keresztül a kar legnemesebb, legszebb tradícióit, amelyek tiszteletét és megbecsülést szereztek számára a múltban és fognak szerezni — reméljük — a jövőben is.

Annál szomorubb azonban a kép, amely az erkölcsi helyzettel szemben anyagi vonatkozásban élénk tárul, ez csakugyan válságos és tagadhatatlanul gyógyításra szorul, de a sikeres gyógyítás előfeltétele az, hogy tisztában legyünk a betegség okaival.

Hogy mi ennek a betegségnek a kórokozója, azt mindnyájan tudjuk. Ennek a köztudomásu oknak csupán illusztrálására két rideg tényt fogok szembeállítani: az egyik az, hogy valamikor, a háboru előtt, magyar ügyvédi oklevelemmel mint katonai védő működtem a triezsti és a csernovici, a prágai és a theresienstadti stb. hadbíróóságok előtt, de eljárhattam Pozsonytól Brassóig és Kassától Ujvidékig minden civilis és büntető, polgári és katonai bíróság előtt, — hová lettek ma ezek a határok! Hol működhetik ma a magyar ügyvéd!? És a másik tény: akkor volt Budapesten, — ha jól emlékszem — 1400 ügyvéd, ma több, mint 3000. Azt hiszem, ha a baj okait kutatjuk, ennek a két ténynek a szembeállításánál nem kell tovább mennünk.

Hiszen jól tudjuk, nem az ügyvédség az egyedüli, amely szenvedti Trianon szörnyü következményeit. De mégis: talán egyik pályára sem nehezedik olyan sullyal, olyan nyomasztóan a trianoni igazságtalanság, mint éppen a miénk. Az egész középosztály, de különösen az intellektuális középosztály válsággal küzd, az orvos, mérnök előtt azonban nyitva áll a világ,

ha itthon nem boldogul, külföldön próbál szerencsét, ezzel szemben az ügyvédet kötik a trianoni határok, az ő tudománya, az ő oklevele röghöz kötött, ha valakire, úgy öreá áll a költő szava: itt élned, halnod kell! S ha hozzávesszük mindehhez, hogy egyetlen okleveles pálya sem oly egyenes függvénye a gazdasági élet minden hullámzásának, mint az ügyvédi: akkor valóban nem csodálkozhatunk, hogy az ügyvédi kar oda jutott, hogy az illetékesek mesterséges beavatkozásra gondolnak.

Hogy mesterséges beavatkozástól remélhető-e eredmény, erre nézve eltérők a vélemények. Én a magam részéről ezekkel a gyógyszerekkel szemben meglehetősen szkeptikus vagyok: mindaddig, amíg a kórokozó benne van a szervezetben, igazi eredmény alig érhető el. Ez persze távolról sem jelenti azt, hogy ölbetét kezekkel nézzük a baj tovább terjedését, de mindenestre figyelmeztet arra, hogy komoly eredményeket e téren egyelőre alig várhatunk.

Ami a numerus clausus kérdését illeti, arról egyelőre csak elméleti véleményt mondhatok, mert nem ismerem azt a tervezetet, amellyel az igazságügyminiszter ur a kérdést megoldani akarja. Addig nagy általánosságban azt domborítom ki, hogy az első és legfőbb szempont az ügyvédség szabad gyakorlása és a kérdés minden részletének ehhez kell igazodnia. Az döntendő el, hogy vajjon a tervbevetett reform érinti-e az ügyvédi működés szabadságát, más szóval, hogy azok a feltételek és körülmények, amelyekről függ az, hogy valaki *ügyvéddé lehessen* vagy *ügyvéd maradhasson, befolyásolják-e*, s ha igen, mennyiben, az ügyvédi *libertas és potestas agendi* alapelveit. Bele nyul-e a tervezet az *ügyvédi munka szabadságának* dogmatikus erejű érintetlenségébe, igen, vagy nem? Ha igen, úgy az ügyvédségnek a reformot már eleve vissza kell utasítania és a részletekről nem is tárgyalhat, mert akkor a reform annyit jelentene, hogy kivetközteti az ügyvédi hivatást lényegéből, megfosztaná erkölcsi mivoltától, közönséges ipari foglalkozássá süllyesztené. Amennyiben a törvény előirta tudományos felkészültségen, erkölcsi épségen és gyakorlati időhatáron kívül, sőt felül, még akár külső, akár belső hatósági elhatárolástól függhetne az ügyvédkedés megkezdhetése vagy gyakorlása, úgy ez az ügyvédi hivatás megszüntetését jelentené. Együttal nagy és mély sérelme lenne a közszabadságnak, mert az ügyvédség a nép habeas corpus ősjogának minden időben leghivatottabb őrizője és védelmezője volt. És ha a nemzet életjogait támadták meg, úgy a történelem tanúsága szerint, magyar ügy-

védék voltak azok, akik a jog szentségét védve mindenrendű hatalommal szemben, hivatásszerűen és törhetetlenül sorompóba léptek, jöttek, láttak és győztek. Nem közömbös a polgárookra sem, hogy azok az egyének, akikre ők legfontosabb érdekeik képviselését reábizni óhajtják, olyan ügyvédek legyenek, akik az ügyvédkedés lehetőségét és gyakorlását magából a törvény erejéből szerezték, függetlenül mindenkitől és mindentől, nem pedig ruganyos és hajlítható egyéb szempontoknak, avagy kegynek és kedvezésnek köszönhetik, hogy ügyvédek lehettek és ügyvédek maradhattak.

Ha a reform az ügyvédi hivatás eme alaptételét lényegében nem érinti, hanem a ma létező törvényes állapotot csak mennyiségi részleteiben változtatja meg, akkor elvi szempontból nem lehet a reformot ellenezni, hanem be kell várni a tervezetet s a részletek ismeretében hozzászólni a kérdéshez. Mondjuk például, hogy a tervezet az ügyvédjelöltek gyakorló-idejét hat vagy hét esztendőre emeli fel, vagy hogy a szigorlatok rendszerét megváltoztatja, az eddigi elméleti vizsgákon felül gyakorlati vizsgákat is előír, amely vizsgákat tanárokból, bírásokból és ügyvédekből álló vegyes bizottság előtt kell letenni, vagy mondjuk az ügyvédi vizsgát azzal egészítené ki, hogy a vizsgázónak tárgyalásokon kellene bebizonyítania, hogy elméletileg és gyakorlatilag megállja helyét, szóval ha a tervezet ilyen célszerűségi alapon nyúlna hozzá a kérdéshez, ugy ebben semmi veszedelem sem lenne. A fontos csak az, hogy *mindenki előtt nyitva álljon* az út és meglegyen a lehetőség, hogy az *adott feltételek* mellett az ügyvédi pályára juthasson s ebben őt ne akadályozhassa és ne késleltethesse sem a hatóság hatalmi szava, sem az autonómia szótöbbsége. Szóval, *ne kinevez-zék és ne választás* útján legyenek az ügyvédi pályára törekvők ügyvédekké, hanem a törvény alapján, s a törvény mindenkiel szemben egyenlően és eltérés nélkül írjon elő jogokat és köteleességeket. Az ügyvédség elnyerése ne legyen ajándék vagy szivesség, amiért az ügyvéd valakinek köszönettel vagy függőséggel tartozik, hanem legyen nehéz munkával megszerzett életeredmény, amelyet azonban nem érínthet és el nem ragadhat csak egyedül a törvény, ezenkívül pedig semmiféle erő-tényező, sem a karon kívül, sem a karon belül.

Tehát *mindenki* lehet ügyvéd és *mindenki* maradhat ügyvéd, aki a törvény feltételeinek megfelel, a *törvény az egyedüli clausura*. Am legyen a törvény nagyon szigorú, nehezítse meg a végletekig az ügyvédi pálya előfeltételeit és feltételeit, lehetséges, sőt valószínű, hogy így azután a *numerus* is *clausus* lesz.

Csakhogy az így előállandó *számcsökkenés igazságos* lesz, amely mindenkit egyformán érint, *megnyugtató* is lesz, mert kizár minden kedvezést vagy ellenszenvet, *eredményes* is lesz, mert eléri, vagy legalább is megközelíti a kívánt célt. Es nem lesz mondvaosínált, előre elkészített prokrusztesz-ágy, amelyhez odahosszabbítani vagy rövidíteni kell az ügyvédi pálya vándorát, képtelenség is lenne csak úgy találomra megállapítani, hogy hány ügyvéd élhet meg Budapesten vagy máshol s ehhez az ismeretlen tényezőhöz szabni az ügyvédek létszámát. Minden emberi számítás szerint sokan el fogják kerülni a pályát, ha látják, hogy mily hosszú időbe és mennyi rengeteg fáradságba kerül az ügyvédség elnyerése s nagyon is meg fogják gondolni, hogy érdemes-e ennyit várni és verejtékezni azért a bizonytalan mennyiségű kenyérért, amit az ügyvédség tagjainak még belátható időközön át nyújthat. Viszont a mai ügyvédség, hiven legszebb tradícióihoz, *száraz kenyér mellett is* féltékenyen őrzi belső lényegét és ehhez tartozik az *autonómia* is, mert ez biztosítja a szabadság levegőjét, ami nélkül az ügyvédség nem létezhetik. Végre, az ügyvédségtől a történelem során nem egyszer elvették *szerzett jogait*, sokszor nem is adtak jogot az ügyvédeknek, hogy polgártársaik igazaiért küzdjenek, azért ügyvédek vannak és lesznek s voltak már akkor is, amikor ügyvédség még nem létezett, de akadtak férfiak, akik egy gondolattal és egy érzéssel gazdagabbak voltak, mint kortársaik s az elnyomott embernek és eltiport jogának védelmére keltek. Nem hiszem, hogy az igazságügyminiszter ur, akinek nemes gondolkozását, a tradíciókhoz való hívő ragaszkodását és az ügyvédség iránt érzett meleg szeretetét és tevékeny jóindulatát közvetlen meggyőződésből ismerem, a mi szerzett jogainkhoz és autonómiánkhoz akarna nyulni. A miniszter ur nagyon jól tudja, hogy a mi jogaink hosszú századok nehéz küzdelmeinek eredményei s az ügyvédség közjogi helyzete mindig az egész nemzet szabadság- és jogállományának volt természetes mutatója és eredője. Azt is fölösleges hangsúlyoznunk, hogy az élet maga szabályozza magát, ime, most olvasuk, hogy a soproni bányaakadémiára csupán *egyetlenegy bányamérnökjelölt* jelentkezett, sajnos, elrabolták bányáinkat is, nem nyújthatnak tehát megélhetést és így másfelé tekintenek azok, akik kenyeret akarnak keresni. Az ügyvédkedés aranybányái is kimerültek, nem szükséges a még megmaradt bányászokat és tradícióikat megbolygatni, viviszekciókkal a legyöngült szervezettel kísérletezni, mindez amúgy sem vezet



célra, csak keserűséget szül és még elviselhetlenebbé súlyosítja amugy is válságos helyzetünket.

A jogok épségbentartása mellett olyan orvoslásra kell törekedni, amely egyrészt nem kárhozatosabb magánál a betegségnél, másrészt pedig feltétlenül némi javulást fog eredményezni. A már említett javaslatok mellett külön ki kell emelnünk az *ügyvédjelöltek álbejegyzését*, ami erkölcstelen és büntetendő, egyttal azonban az ügyvédség utánpótlására igen veszedelmes és káros, s igen üdvös eredményeket lehetne elérni, ha az ügyvédségnek ezt a kelevényét kinyesnék és további elharapódzását meggátolnák.

Ugyancsak a szerzett jogok tiszteletben tartásával arról kellene gondoskodni, hogy az ügyvédség munkaalkalmait szaporítsák. Erről a kamarák már nagyon sokszor nyilatkoztak, számtalanszor kérték telekkönyvi ügyekben a kötelező ügyvédi segédletet, az okirati kényszer kiterjesztését, a közigazgatási bíráskodásban újabb fokozat létesítését és általában ezekben az ügyekben az ügyvédi képviselőt megengedését, egyes perenkívüli eljárásoknak az ügyvédekre ruházását és sok új munkaalkalom nyújtását. Ezeknek a kéréseknek jogos és indokolt voltát nem cáfolja meg az az esetleges ellenvetés, hogy az említett munkaalkalmakból várható jövedelmek nem segítenének az ügyvédség sanyaru helyzetén. Ha nem is segítenének teljesen, de legalább enyhítenék a bajokat és remélhető lenne, hogy a jóra való buzgóság mindinkább több munkaalkalmat és több kenyeret teremtene. Törvényileg ki lehetne mondani, hogy községi jegyzői állást csak ügyvédi minősítéssel lehet elnyerni, hiszen a községi jegyző a közigazgatásnak legfontosabb tényezője, a községnek atyja, vezetője, tanácsadója s igazán mindentudónak kell lennie, hogy felelősségteljes hivatásának megfelelhessen. Vajjon ártana-e a közérdeknek, ha a jegyzők magasabb képesítést nyernének, egyttal pedig az ügyvédség jelentékeny része megfelelő elhelyezést nyerne? Hasonlóképpen a kihágási bíráskodás tág területén számos állást lehetne ügyvédekkel betölteni s ha ez a kereseti alkalom sem intézi el önmagában a kérdést, de a jelenlegi kereseti alkalmak mellett az új megélhetési lehetőségek mégis állandóan a javulás felé irányítják a viszonyokat.

Semmiesetre sem szabad azonban olyan reformokat megvalósítani, amelyek ha célzataikban nem is, de eredményeikben *ügyvédellenesek*. Az ítélkezési fórumok számának apasztása egyttal az ügyvédi kereset csökkentését jelenti, különö-

sen pedig a magasabb bíróságok kiküszöbölése éppen az idősebb és képzetesebb ügyvédekre lenne végzetes hatással.

Vegyék le az ügyvédség vállairól az *ingyenes munkák* tömegét, a társadalomnak egyik osztályától sem követeli meg az állam, hogy idejét és munkáját ellenérték nélkül szolgálta, hogyan kívánhatja és fogadhatja el az agyonsanyargatott ügyvédségtől ezt a végtelenül súlyos áldozatot?

Csak példálózva érintettem ezeket a részletkérdéseket, reá akartam mutatni, hogy ilyen irányban és módon lehetne és szabadna az ügyvédség anyagi helyzetét javítani.

Egyéb megoldást nem tartok sem megengedhetőnek, sem célravezetőnek s nem is tudom, hogyan lehetne másként az ügyvédség jogállományát is épségben tartani, sorsám is javítani.

Nem is tudom, hogy miként képzelik a „*numerus clausus*“ jelszavának a hívei annak a részletekben való gyakorlati megvalósítását. Nem tudom, vajjon csak egyes kamarákra vonatkoznék-e, avagy mindegyikre; az előbbi esetben működhetnék-e az egyik kamaránál bejegyzett ügyvéd a másik kamará területén. Ha igen, akkor az egész *numerus clausus* könnyen kijátszható lenne, ha nem, ez egyes vidékeknek egyenesen kárára válna, hiszen vannak vidékek, amelyek ügyvédihiányról panaszkodnak s ezeket elzárna annak a lehetőségétől, hogy ügyvédhez jussanak. Azt sem tudom, vajjon csak azokra szorítkoznék-e, akik jelenleg még nem tagjai a karnak, avagy talán egy felső korhatárt is statuálna, amelyen túl az ügyvéd nem működhetné. Arról ehelyütt nem akarok részletesen szólni, hogy micsoda súlyedést jelentene erkölcsileg és szellemileg egy kinevezett ügyvédség a mai szabad és független ügyvédséggel szemben! Hogy hová lenne az önérték és bátorság, amely nélkül hivatásának magaslatán álló ügyvédi kar el sem képzelhető! Hogy mennyit vesztené a jogtudomány és irodalom, ha sokan a hivatottak közül más pályára szorulnának! Hogy mily hátrányára válna a jogszolgáltatásnak is, mely a kezdeményezést gyakran éppen az ügyvédtől kapja! És végül, de nem legutolsó sorban, kérdezzük meg a közönséget, kihez van bizalma: azokhoz-e, akik protekció vagy véletlen folytán kerültek be az ügyvédi karba, vagy azokhoz, akiknek rátermettségükről, hivatottságükről meggyőződött.

Ezek csak egyes odavetett szempontok, de hol marad még a gyakorlati megvalósítás kérdése! Évtizedek kellenének ahhoz, hogy valamicske üdvös hatás érezhető legyen, ha ugyan ez egyáltalában bekövetkeznék! S ezért, ezért a nagyon kétes

és több mint bizonytalan eredményért áldozzuk fel az ügyvédség annyi némes tradícióját és a közönségnek fontos, gyakran életbevágóan fontos érdekeit?

Van egy *numerus clausus*, amelyet én is szívesen látnék: a *tehetség*, a *rátermettség* numerus claususát! Ez az életnek természeti törvénye, ez az igazság. Minden egyéb csak időleges flasztrom, pillanatra elrejtí a sebet, de nem gyógyítja. A küzdelem és a verseny kiválasztja azokat, akik életrevalók, ezek megmaradnak, a többiek elpusztulnak. Ezen nem lehet változtatni s az ellenkezőt nem lehet erőltetni. Amugy is sok igazságtalanság van a világon, imádott nemzetünket is ki akarták zárni az életképes nemzetek sorából. Nem fog sikerülni, mert nemzetünk ösereje kiküzdí a maga életét és igazságát, viszont egyes protekciós alakulatok vissza fognak sülyyedni a homályba, ahonnan felbukkantak. Ez az egyes ember igazsága is, az fog élni, aki „multa sudavit et alsit“, a vattába burkoltak és becézettek nem bírják a verseny iramát.

Majd *visszakapjuk elrabolt határainkát*, minden bajt, az ügyvédség nyomorúságát is ez a megváltás fogja orvosolni.

Addig küzdjünk és bizzunk, ragaszkodjunk jogainkhoz, s kétségbeesésünkben ne pusztítsuk el azt is, a mi még megmaradt.

## *Dr. Fenyő Miksa*

*a Gyáriparosok Országos Szövetségének ügyvezető igazgatója:*

Az ügyvédség kérdése nem egy foglalkozási ág problémája, hanem a mi sajátos társadalmi és politikai viszonyaink között, különösen a magyar ügyvédi kar emelkedett tradíciójánál fogva, direkt közügy. Hogy a termelés munkájában a közgazdaság komplikált masinériájában az ügyvédségnek milyen fontos szerepe van, azt magam minden nap és minden órában tapasztalom. De ennél a szerepnél a politikai hivatása még fontosabb. Mint nagy magyar tradíciók letéteményesére, főleg a közszabadságok védelme és érvényesítése tekintetében várnak reá olyan feladatok, melyeknek helyes megoldásától függ a modern, nyugateurópai szellemű Magyarország kiépítése. Éppen ezért szellemileg képzett, erkölcsileg integer és biztosan megalapozott ekzsisztenciájú ügyvédség tehát ugy a közgazdaság fejlődése, mint a államhatalom céltudatos és biztos működése szempontjából elsőrangú fontossággal bír.

Ma az ügyvédség az egész országgal együtt sinyli Tria-

nönnak és a gazdasági depressiók következményeit. Az ügyvédség anyagi renaissanceát, foglalkozásának külön megbecsülését az ország feltámadása és a gazdasági ujjáéledés hozhatják csak meg. De a kari egység, a problémák közös erővel való felkutatása és megoldásuk keresése is jelentős lépés az erősödés után.

Azt kell azonban gondolnom, hogy olyan állami rendszabályok, amelyek a problémát úgy akarnák megoldani, hogy a szabad versenyt kikapcsolják, alkalmasak az ügyvédség szellemi színvonalának leszállítására, a protekcionizmus ki-termelésére, tehát célra nem vezethetnek és nem eszközei sem az ügyvédség erkölcsi és materiális megizmosodásának, sőt attól félek, hogy példájukkal a társadalmi fejlődésre is meg-rontólag hátnának.

## *Dr. Glücksthal Samu*

*az országgyűlés felsőházának tagja, ügyvéd:*

Az ügyvéd a társadalom gépezetének a rugója. Tanulmányai, a szónoki hivatásra irányuló iskolázottsága, a közügyek szeretete és a szervezési munka iránti különös érzeke arra képesítik, hogy a politikában és a társadalmi élet majd minden vonatkozásában vezető szerepe legyen.

A törvényhozási teremben, a törvényhatóságok közgyűlésein és az egyesületi életben mindenütt az ügyvéd a vezető szerep. Erősen lüktető politikai életben és élénken virágzó gazdasági irányzat közepette van magas fejlődési fokon az ügyvédség.

Ma erős dekadenciában van, hűségesen követve a gazdasági élet visszafejlődését.

Aki ennek a helyzetnek az orvoslását a numerus claususban találja, nem ismeri a kérdés természetrajzát. Helyes gazdasági politikát kell tüzni, hogy megteljen tartalommal az ügyvéd hivatása. Az ügyvédek számát hozzá nyirbálni a gazdasági visszafejlődéshez annyit jelent, mint megnyugodni abban, hogy a rossz gazdasági helyzet nem fog és nem tud megjavulni.

## Dr. Györki Imre

országgyűlési képviselő, ügyvéd

Az ügyvédség jövőjét, éppugy, mint minden dolgozó — akár szellemi, akár fizikai munkát végző — ember jövőjét Magyarországon sötétnek, szomorúnak látom.

Szomoru a helyzet ma is, szomoru lesz a jövőben is.

Az ok csupán kis részben az ügyvédek létszámának rohamos gyarapodása, nagyobb részben az ország gazdasági helyzete. A létszámszaporulat csupán okozata a gazdasági helyzetnek.

A munkát keresők elhelyezkedést nem találnak. Az állami és közgazdasági intézmények létszámfelesleggel dolgoznak, ipar, kereskedelem nem felvevőképes, mezőgazdaságuk jórészt külterjes, s így ott az elhelyezkedés lehetetlen. Ezért van az, hogy nálunk mindenki *szabad* pályára igyekszik, s ezért nagy a létszámszaporodás az ügyvédek között is.

Ugyanily létszámszaporodás konstatálható a kereskedelmi ügynöki pályán is. Soha olyan sok ügynök nem volt mint ma, amikor az emberek legkevésbé vásárlóképesek.

Az ügyvédi numerus clausus nem megoldás. Még átmenetileg sem javítja meg az ügyvédek gazdasági helyzetét.

Mi lesz a jövőben, vetődik fel a kérdés?

Ügyvédi kapitalizmus, ügyvédi nagyvállalkozás az egyik oldalon, — ügyvédi nyomor, ügyvédi elproletáriusodás a másik oldalon.

Nagy összeköttetésekkel rendelkező ügyvédek hatalmas irodákat fognak létesíteni, ahol több ügyvéd és nem ügyvéd, mint egyszerű fixfizetéses alkalmazott fog dolgozni megélhetést alig-alig nyújtó fizetésért.

A kevés összeköttetésű, ügyvédi diplomával rendelkező szegény ember nem tud a jövőben önálló irodát teremteni, még kevésbé fenntartani.

Nem tudja fizetni a magas házbért, nem a telefont, nem tudja megvásárolni a szükséges irodai berendezést, könyveket, írószert, nem tud tartani gépirót stb. stb., s így kénytelen tudását, munkásságát áruba bocsátani jó összeköttetésű, vagy gazdag ügyvéd kartársának, aki a terheket fedezni tudja, vagy pedig a dologi terhek súlyossága készíti az ügyvédekét arra, hogy összeállva társas, közös irodákat tartsanak fenn.

Mit kell ez ellen tenni? hangzik a további kérdés.

1. Oly gazdasági politikát folytatni, mely javít a mostani helyzetet.

2. A közigazgatást modernizálni, demokratikus elvek szerint felépíteni és a kontradiktórius eljárást a közigazgatásba is bevezetni.

3. A bírói eljárást gyorsítani. Lehetetlen állapot nem csupán a peres felekre, hanem az ügyvédekre is, hogy egész egyszerű tény- és jogkérdéseket érintő perek befejezése éveken át tartson.

4. Megszüntetni, hogy büntető ügyekben 9 órára tüzesék ki minden, egy tanács elé kerülő ügy, s így az ügyvéd kénytelen legyen egy ügy miatt sokszor egész délelőttjét várakozásban eltölteni.

5. Kieszközölni annak a rendeletnek megváltoztatását, mely szerint a minisztériumban felvilágosítást ügyvédek is csupán 12—14 óra között kaphatnak. A mai állapot tarthatatlan. Az ügyvéd nem tekinthető egyszerű magánfélnek.

## *Dr. Holitscher Szigfrid*

*a budapesti kir. közjegyzői kamara alelnöke:*

Az ügyvédtársadalom helyzete kétségkívül súlyos, és ez magyarázatát abban leli, hogy sokkal több ügyvéd van, mint az a részükre kínálkozó munkaalkalmak szempontjából kívánatos volna. Ebből kiindulva annyival kevésbé tarthatom a numerus clausus oly intézkedésnek, amely nem volna megindokolt és amely az ügyvédi kamara autonómiáját veszélyeztetné, mert hiszen a közjegyzői karnak is a numerus clausus intézménye képezi alapját a nélkül, hogy az igazságügyi kormány azt politikai célok szempontjából kezelné.

Mínhogy az ügyvédség és a közjegyzőség egyaránt a jogszolgáltatás terén működnek és csak annyiban különböznek, amennyiben az egyik tevékenysége a peres, a másiké a perenkívüli ügyekre van határolva, ennél fogva, ha a numerus clausus intézménye az egyiknél fentartható, ugy a másiknál sem lehet kifogásolni.

Vannak azonban más eszközök is az ügyvédség bajainak orvoslására. A bíróságoknak a perenkívüli eljárásoktól való mentesítése olyképen, hogy ezekkel az ügyvédek vagy közjegyzők biztatnának meg, kétségkívül hasznos eszköznek bizonyulna. Amennyiben tehát ezen a téren az ügyvédség munka-

alkalma kiterjesztnék a nélkül, hogy ez az ügyvéd-közjegyzőség intézményéhez vezetne; ez ellen az általános jogszolgáltatás szempontjából nem emelhető kifogás.

## *Dr. Kozma Jenő*

*országgyűlési képviselő, ügyvéd:*

Az ügyvédet nem a diploma teszi ügyvéddé, — a diploma csak előfeltétel, — az ügyvédet azután az élet választja ki. A szabad kiválasztódási folyamatnak nagy akadálya lenne a numerus clausus, amely nem okvelelenül a leghivatottabbnak biztosítaná az ügyvédi pályát.

A magyar ügyvédséget a háború, forradalmak és az ezeket követő általános elszegényedés és az hozta válságos helyzetbe, hogy az inflációs időkben sokan szívesen hagyták ott fixfizetéses állásukat, mert úgy hitték, hogy a szabad ügyvédi pályán jobban fognak boldogulhatni.

Az inflációs idők elmúltával ébredt társadalmunk elszegényedésünk tudatára. Miként minden pályán, úgy az ügyvédi pályán is a szabad kiválasztódási folyamat alatt kialakult egy bizonyos B-lista, vagyis azok, akiknél az ügyvédség feltételeinek valamelyike hiányzott, a pályáról leszorultak és leszorulóban vannak, ezek azután előbb-utóbb más foglalkozás után fognak nézni és a megélhetés lehetőségének megfelelő ügyvédi szám előbb-utóbb ki fog alakulni.

Az ügyvédi pálya tulszűfolttsága praktikusan csak úgy oldható meg, hogy a közönség egyrészt felvilágosittatik, hogy itt nem mind arany, ami fénylik, hogy tehát a fiatalság az ezen pályára való tödüléstől lehetőleg visszatartassék, másrészt az ügyvédjelöltek sorába való felvétel lenne bizonyos módon, akár számarányhoz is kötve, korlátozva, de a kész ügyvéd már nem akasztható még abban, hogy diplomával a kezében meg ne kísérelje az érvényesülést.

## *Dr. Pap József*

*a Budapesti Ügyvédi Kamara elnöke, a magyar országgyűlés felsőházának tagja, ügyvéd:*

A készülöfélben lévő különféle ügyvédi rendtartási tervezetek közelebbi tartalmá tekintetében ma még teljes sötétségben tapogatódzunk. Hírlik, hogy a szerzett jogok nem fognak érintetni, csak a további beözönlés elé próbálnak gátakat emelni.

Három, öt vagy tíz jelentkező közül fog-e egy új felvétel engedélyeztetni, ki tudná azt ma megmondani? Egyet azonban bizonyosan ki tudunk számítani, — mert a statisztika ismeri az egyes ügyvédi kamaráknál a természetes apadás évi számarányát —, t. i. azt, hogy 20—25, esetleg 30 évig fog eltartani, amíg egy kis kézzelfogható látszatja lesz a törvényes redukciónak.

A zárt sorompóknak az előnyei a messze távolban fekszenek és nagyon bizonytalanok, káros hatásai, azonban a numerus clausus behozatalának alkalmával önként és elkerülhetetlenül fognak jelentkezni. Mert akár 10-es, akár 5-ös, akár 3-as alapon fog a succrescentia bebocsáttatni a karba, mindig igen tekintélyes lesz azon diplomás ügyvédeknek a sora, akik a sorompón kívül fognak maradni. És itt felvetődik az a nagy probléma, ami elsőrangú társadalmi és politikai kérdés, hogyan fognak ezen emberek, akik minimaliter immár 28—30 évesek, a gazdasági életben elhelyezkedni, ha majdan tudtokra jut, hogy azon a pályán, amelyre 20 éven át készülődtek sok szellemi és anyagi erőpazarlással, nincs semmi keresni valójuk. Hogyan fog az elégedetleneknek ezen sorozata megélni, családot alapítani, hogyan és mikor lesznek ezen hajótöröttek a hazának dolgos, hasznos polgárai?

Hu ábránd lenne azt hinni, hogy a numerus clausus behozatala után nem fognak a fiatal emberek többé a jogi pályára tördülni és tömegesen ügyvédi oklevélre szert tenni.

Sokkal igazságosabb és logikusabb, ha már retrógrád eszközökkel akarunk dolgozni, a tanulmányi pálya talpazatainál, de nem annak végső befejezésénél alkalmazni a numerus clausus valamelyes formáját. Csak kiváló tehetségű embereket bocsássanak a jogi pályára. Csinálják meg a szelekciót már a középiskolákban. Igaz, ez is illiberális intézkedés, mely korlátozólag nyul bele a tanítási szabadságba, de 16—18 éves



serdülő fiuk még mindig sokkal inkább tudnak a nagy világban elhelyezkedni, mint 30 éves, jogi doktorátussal és ügyvédi oklevéllel bíró férfiak, akik extra muros maradtak.

Sok gondot fog azonban az is okozni az összes érdekelt köröknek, hogy mily alapon gyakorlandó a succrescenciánál a selekció? Talán az anciennitás alapján, amint azt egyesek elképzelik? Mi lesz akkor a kiváló tehetségekkel és a nagy elmékkel? Lehet, hogy fognak akadni olyanok is, akik azt követelik, hogy a sors döntsön a pályázók között; nézetem szerint a véletlennek nem szabad azonban ily hatalmas beleszólást engedni egy ember jövőjének a kialakulásába.

Nem kisebb nehézségeket fogna alkotni, helyesen megválasztani azon fórumot, amely hivatva lesz dönteni a szelekció felett. Hallottunk olyan kombinációt, hogy az igazságügyi minisztérium gyakorolja ezen jogát. Ha ez így valósulna meg, akkor méltán kérdezhetné az ügyvédi kar, hová lett a kamaráknak törvényileg biztosított autonómiája? Sokak szerint a legtermészetesebb, hogy a szelekció joga továbbra is a kamarákat illesse meg. Ilyen megoldás mellett azonban a kamarák ellen fogna koncentrálni az összes keserűség és a gyűlölség a visszautasítottak, azok családja és baráti köre részéről. Van olyan felfogás is, hogy legcélszerűbb összeállítani egy vegyes bizottságot, amely állana az igazságügyi minisztérium, a bíróságok és kamarák kiküldötteiből. Nézetünk szerint ez sem lenne megfelelő fórum, egyrészt azért, mert így is sértetnék a kamara autonómiája, másrészt pedig a minisztérium és a bíróságok delegált tagjai még kevésbé ismerik a pályázókat, mint az ügyvédi kamara. Ha pedig a jogtudori diplomába és az ügyvédi oklevélbe minősítési fokok iratnának be, a szelekció gyakorlásánál ez sem volna megfelelő és megnyugtató expediens, mert akkor félt, hogy az egyetemen és az ügyvédvizsgáló bizottságoknál hihetetlenül fogna elharapódzni a protekció, elnézés és különféle mértékkel való mérés. És ha a sok aspiráns már végig fogja járni a felvétellel egybekapcsolt kálváriát, és ha végre a sok csalódás, kudarc és megismételt megaláztatások után mégis bejut a barreauba, bizony nagyon könnyen megállapíthatjuk, hogy az ilyen új ügyvédnek és kamaráinak tagnak nem lesz első és főgondja az ügyvédség függetlensége és szabadsága. Hogy az ilyen kar nem lesz elég szilárd ahhoz, hogy veszélyes és zivataros időkben a magyar alkotmányos jogoknak támasza és talpköve legyen, hogy a közszabadságokat megoltalmazza, hogy az ilyen kar hajlamossággal fog birni arra, hogy a politikai hatalomnak könnyen behódoljon, azt

bővebben magyarázni és bizonyítani felesleges. Annak az lesz a következménye, hogy mindinkább előtérbe fog nyomulni azon törekvés és magatartás, hogy az ügyvéd és ügyfél közötti viszony tisztán és kizárólagosan magánjogi szerződés és háttérbe fog szorulni és meg fog gyöngülni az a felfogás, hogy az ügyvéd nemcsak megbízójával áll magánjogi vonatkozásban, de közjogi relációba is kerül a bíróságokkal, illetve az állammal.

Az eddigiekből látható, hogy a numerus clausussal nem lehet az ügyvédség mai válságos helyzetén segíteni.

De vannak más, sokkal kevésbé drasztikus és veszedelmes utak és módok, amelyekkel nézetem szerint lényegesen meg lehet javítani, sőt ha céltudatosan alkalmaztatnak, sikeresen meg is lehet oldani az ügyvédi kérdést.

Tegyék a mérvadóbb körök a kezüket a szívékre és nyilatkozzanak arról, hogy helyes és megengedhető-e, hogy a telekkönyveinkben továbbra is a felelőtlen és ahhoz nem értő laikus emberek által iparszerűen szerkesztett okmányok és Kérvények alapján jegyeztetnek be a különféle dologi jogok és dologi hatállyal bíró személyes jogok. Nyilatkozzanak arról, hogy jogállamban előfordulhat-e az, hogy a jogügyletek készítésére rendelt ügyvédi és közjegyzői kar csak kivételesen jut azon helyzetbe, hogy a telekkönyv számára szerződéseket és beadványokat készíthet, mert elhalásszák ezt előlük a községi és közjegyzők, akik köztisztviselők, közpénztárból veszik fel fizetésüket és mégis törvény által vannak feljogosítva, hogy magándíjakért munkálatokat teljesítsenek és rendszerint oly félnek, akik felett hivatali és közhatalmi imperiumot gyakorolnak. Ezen állapotnak a megszüntetését a jogi etika követeli.

Nyilatkozzanak arról, vajjon a közigazgatás egész mezején eléggé biztosítva van-e a magyar kir. Közigazgatási Bírósággal és ennek taxatíve megállapított hatáskörével a jog érvényesítése? Az alsófokon is létesítendő közigazgatási bíróságok kontradiktórius eljárással és ügyvédi védelemmel. Nem kell annyira félni ezen eszmétől. Ez költségöbbletet sem jelentene az állam részére, mert valamiképpen a polgári peres eljárásban az ügyfelek által lerótt bélyegek és fizetett illetékek fedezik a bíróságok költségeit, úgy lenne ez a közigazgatási peres eljárásban is.

Vegyék revízió alá a kvalifikációs törvényt és állapítsák meg, hogy nem elég, hogy jogvégzettséggel és államvizsgával bíró egyének gyakoroljanak a központi közigazgatás legmagasabb fokán is jurisdikciót, igen sokszor nagyon nagy nagyon

jogi igények eldöntésénél, a közigazgatás keretébe tartozó majdnem valamennyi kihágási bíráskodásnál és a közszabadságok megoltalmazásánál.

Ha az ország valóban szegény lenne kellő kvalifikációval bíró egyénekből, akkor érthető lenne a minősítési törvény ezen igen szerény színvonalának a meghatározása. Ugy, de az országban óriási tultermelés van oly egyénekből, akik ügyvédi és bírói kvalifikációval rendelkeznek. Fel kellene emelni legott ezen magas hivatali stallumokban a kvalifikációt, a megüresedett állásokat ügyvédi és bírói oklevéllel bíró egyénekké kellene betölteni.

Gondoljuk meg, hogy az ügyvédi karral való kísérletezés, ha balul ütne ki — pedig féltő, hogy ez be fog következni — nemcsak a magyar ügyvédségre lenne kihatással, de a magyar igazságszolgáltatásra is, pedig az igazságszolgáltatás nemzetünk legdrágább kincse, amellyel soha és semmi vonatkozásban ne kísérletezzünk.\*

### *Rákosi Jenő:*

Az ügyvédi numerus clausus, amely egyesek szerint az ügyvédség bajainak legalkalmasabb gyógyszere, engem természetesen csak elvi szempontból érdekel. A kérdés gyakorlati részéhez éppen ezért nem is kívánok hozzászólni. Ami azonban az elvi részét illeti a kérdésnek, kijelenthetem, hogy nemcsak ennek, hanem *mindenféle numerus claususnak a leghatározottabban ellensége vagyok*. Ellensége vagyok pedig nemcsak a tudományok, a tanítás terén, hanem minden egyéb téren is, így tehát ott is, ahol arról van szó, hogy valamely foglalkozás gyakorlása korlátoztassék. Meggyőződésem ugyanis, hogy minden numerus clausus már természeténél fogva megakadályozza annak a nagy hajtóerőnek az érvényesülését, amelytől a nemzetek nagysága és gazdagsága függ: a szabad versenyt.

Semmiféle numerus clausus nem fog változtatni azon a helyzeten, hogy vannak jó és rossz ügyvédek. Bármiféle numerus clausust hoznának is be, mindig lennének gazdag és szegény ügyvédek, nagyjövedelműek és nyomorogók. Ha az ügyvédeknek egy része kívánja a numerus clausust, ugyanilyen joggal kívánhatnák azt magukra nézve az orvosok, mér-

\* Lásd részletesebben a Polgári Jog III. évf. 7. számában.

nőkök, sőt a kereskedők is! Hiszen minden pályán könnyebb a megélhetés, ha kisebb a konkurrencia! És minden pálya nehézségekkel küzd, nemcsak az ügyvédi! De éppen a kereskedelem példája illusztrálja legjobban azt, hogy az élet ugyanis megvalósítja a maga numerus claususát anélkül, hogy mesterséges beavatkozásra lenne szükség, maga az élet ezeknek a kérdéseknek a legkérlelhetlenebb szabályozója. Mikor a konjunktúra virágában volt, a kereskedők soha nem látott mértékben elszaporodtak, mikor aztán elkövetkezett a dekonjunktúra, sorra pusztultak el azok az üzletek, azok a vállalkozások, amelyek nem voltak kellően megalapozva, amelyek máról-holnapra keletkeztek, amelyek híján voltak megfelelő tőkének és megfelelő hozzáértésnek, amelyeket tehát csak egy pillanatnyi szükséglet hívott életre s amint ez elmúlt, vele együtt eltűntek ezek az életképtelen vállalkozások is.

Gazdasági tekintetben sem várható a numerus clausustól segítség az ügyvédség számára. A jogkereső közönséget nem fogja semmiféle numerus clausus sem arra kényszeríteni, hogy olyan ügyvédhez forduljon, akihez nincs bizalma. Mindig azokhoz az ügyvédekhez fog fordulni, akik bizalmát kiérdemelték s a prókátor-proletáriátus akkor is csak meg lesz.

Tagadhatatlan, hogy ma még bizonyos közhangulat kedvez a numerus clausus eszméjének. Ámde hogy mennyire egészségtelen és természetellenes felfogás ez, annak legjobb bizonyítéka éppen az, hogy ez a hangulat ahelyett, hogy erősödnék, napról-napra gyengül. Az egyetemi numerus clausus ürügyéül azt szokták felhozni, hogy a művelt proletáriátus számát csökkenteni kell. De vajjon miért félnek inkább a művelt, mint a műveletlen proletariátustól?! Én, a magam részéről, bármiről is legyen szó, szívesebben dolgozom együtt egy művelt, mint egy műveletlen egyénnel, akár proletár az, akár más! Sőt ellenkezőleg: a művelt proletáriátus csak emeli az általános szellemi nivót.

A numerus clausus egy fajtájának azonban igenis híve vagyok: annak, amely a vizsgák kérlelhetetlen szigorúságában és a könnyű diplomaosztogatás teljes kiküszöbölésében nyilvánul meg! Annak a numerus claususnak, amely könyörtelenül elzárja a pályát azok elől, akik akár értelmi, akár erkölcsi szempontból nem oda valók! Szigorú vizsgáztatás és szigorú autonóm fegyelmi bíraskodás: erre szükség van úgy az általános közérdek, mint az ügyvédség szempontjából.

Ismétlem: az a numerus clausus, amelyet egyesek terveznek, úgy közszempontból, mint ügyvédi szempontból káros

lenne. A természetes szelekció helyett a protekciónak, a visszaéléseknek nyitna tág teret, erkölcsileg tehát mérhetetlen károkat okozna anélkül, hogy anyagilag bárkin is segítené. A numerus clausus kegyosztásával szemben csak egyet kívánhatunk: segítsük elő minden erőnkkel és minden téren a tehetségek szabad és korlátlan érvényesülését!

## *Dr. Ripka Ferenc*

*Budapest székesfőváros főpolgármestere:*

Az ügyvédség a magyar művelt középosztály legszámtalvőbb rétege volt a múltban és jelentősége mai életünkben is igen nagy. A közéletet el sem lehet képzelni nélkülük, mert jogi tudásuk szabályozza, szónoki képességük nem egyszer vezeti az eseményeket.

A főváros sokat köszönhet azoknak az ügyvédeknek, akik tevékeny részt vettek a városi ügyekben. El sem lehet képzelni a székesfőváros közéletét az ügyvédség tevékeny részvétele nélkül. Meg tudják becsülni a nyilvánosság értékét és jelentőségét, jogérzésük irányítja a tárgyalásokat és sokszor képviselik azokat a magasabb szempontokat, melyek a közéletet a fojtó kisszerűségből kivezetik.

Az Országos Ügyvédszövetség most kongresszust tart. A megoldandó kérdések egész sora vár erre a kongresszusra. Mert a magyar ügyvédség sorsa válságos, mert együtt szenvednek a kétségbeesett harcot vivó középosztállyal. Ha gazdasági helyzetükön nem is lehet kongresszussal segíteni, az elvi szempontok tisztázása és az egység érzése erőt ad majd az új küzdelemhez.

## *Dr. Schuster Rudolf*

*a m. kir. szabadalmi felsőbíróság elnöke:*

Az kétségtelen, hogy a magyar ügyvédi kar súlyos, mondhatni válságos helyzetben van.

Az is kétségtelen azonban, hogy ezen segíteni *kell*, mert jól jegyzendő meg: nem magánérdekről, hanem igen fontos közérdekről van szó, az ügyvédi kérdés rendezése igen nagy jelentőségű országos érdek.

Megjegyzendő az is, hogy az ügyvédi kar ebbe a súlyos helyzetbe saját hibáján kívül került.

Trianon az oka ennek az országos bajnak is, amely társadalmunk minden osztályának és rétegének és így az ügyvédi karnak is elszegényedését maga után vonta.

Ezért kötelessége mindenkinek, hogy ezen az értékes karon segítsen, kötelessége a társadalomnak, de kötelessége az államnak is.

Legyen mindenki megértéssel aziránt, hogy a magyar ügyvédség mélyen bent gyökerezik a nemzetben, ne feledkezzen meg senki sem arról, hogy az, amit Gneist az ügyvédségről általában mond, hogy tudniillik az ügyvédi kar mindig menhelye volt a szabadságjogoknak, teljes mértékben áll a magyar ügyvédi karra is.

Gondolják meg azok, akiket illet, hogy a birói kar mellett *az ügyvédi kar a másik oszlopa a magyar igazságszolgáltatásnak*, amely veszélyeztetve van akkor, ha ezt az oszlopot jól meg nem alapozzák.

Azt az óriási szellemi és erkölcsi tökélet, mely a magyar ügyvédi karban rejlik, ne hagyjuk pusztulni, mert nemzeti erőnknek igen tekintélyes része pusztulna el, már pedig Trianon után ebben a megcsönkített országban minden értéket fokozott mértékben meg kell becsülni, meg kell óvni és fentartani.

Ez lehet az egyedüli helyes országos igazságügyi politika.

Hogy melyek legyenek az alkalmazandó gyógymódok, annak egyenkénti felsorolása nem feladata e soroknak. Ezért csak két körülményre mutatok rá:

Az egyik az, hogy *az ügyvédi munkakör kiterjesztendő*, még pedig nemcsak perekben, hanem különösen a perenkívüli ügyekben. Itt igen bő területe nyílik az ügyvédi tevékenységnek, amiáltal *a gazdasági és anyagi helyzet* nagy mértékben javítható és biztosítható. Ennek a javaslatnak részletei nem tartoznak ide, azok az ügyvédi kar számos felterjesztéséből ugyis közismertek. Csak megértés és jóindulat szükséges — és a meglevő bajnak igen nagy részén segítve lesz.

A másik kérdés *a nyugdíj- és jóléti kérdés*, amely az ügyvédekre nézve éppoly nagyjelentőségű, mint a közalkalmazottaknál. Az ügyvéd napi munkálkodása teljesen odaadó és igazi feladatának magaslatán álló csak akkor lehet, ha tudja, hogy öreg korában, mikor azt az idegölő munkát már nem végezheti el többé, meglesz a róla való gondoskodás. Ez a kérdés az ügyvédség által saját erejéből, az államhatalom részéről való támogatás mellett, megoldható.

Ezek az anyagi előfeltételek elengedhetetlenek ahhoz, hogy lelkijismeretesen dolgozó, magas nivón álló ügyvédi

karunk legyen, amely pedig minden jogállamnak nélkülözhetetlen tényezője.

De rá kell mutatni arra, miszerint az ügyvédi kar csak akkor képes nehéz feladatának kellőképp megfelelni, ha *minden irányban független*.

Ez a függetlenség pedig csak úgy képzelhető el, ha a mai *szabad ügyvédség változatlanul fennmarad*.

Ennek a függetlenségnek legnagyobb ellensége volna a *numerus clausus*.

Már régóta beszélnek erről, és habár megengedem, hogy teljesen jóhiszeműleg, de mindenestre téves felfogásból kiindulva látják néhányan a numerus claususban a módját annak, hogy az ügyvédség jelenlegi bajain segítsenek.

Én ellenkező nézetben vagyok. Eltekintve ugyanis attól, hogy az orvoslandó bajnak a kar tulusfolttsága nem egyedüli oka, a numerus clausus nem is fog a várt eredményre vezetni.

Ha ma hozzák be a numerus clausust, annak hatása tíz év alatt egyáltalában nem lesz érezhető.

Tíz év múlva pedig milyen lesz a képe a karnak? Az ügyes és kiváló erők nem fogják azt a hosszú időt bevárni, sikerülni fog nekik, másutt elhelyezést nyerni; maradnak a gyengébb elemek, ezekből fog alakulni a „Nachwuchs“. A kar nivója süllyedni fog. De süllyedni fog az önállóság; az öntudat és a függetlenség érzése is. Már pedig az én felfogásom szerint *a mi független bírói karunknak csakis, egy független ügyvédi kar lehet méltó munkatársa*.

Lehet, hogy egyes ügyvédek anyagilag jobb helyzetbe kerülnének, de ez mellékes; a fődolog az, hogy amíg az egyesek talán nyernének, *a kar mint ilyen határozottan veszítene és megszűnnék az lenni, aminek lennie kell*.

A 23. német ügyvédyűlésen Stüttgartban (f. é. június hó 11-én) az egyik előadó, Meisner, ezt így fejezte ki: „Er (tudniillik numerus clausus) mag Ichnen einzeln helfen, *aber der Stand — darauf können Sie sich verlassen — wird darüber zugrunde gehen*.“ (L. Jurist. Wochenschrift, 1927. évi 34/35. sz. füzet 21. old. E füzetre egyéb vonatkozásban is utalok.) Nem is volt szószólója a numerus claususnak ezen igen magas nivón álló német ügyvédgyűlésen.

Ezért jól, jól meggondolandó az a lépés. Káros következményeit az ügyvédi karon kívül érezni fogja egész közéletünk.

## Br. Szterényi József

v. b. t. t., ny. kereskedelmi miniszter:

A háboru és a reá következő béke folyamánya, hogy a szociálpolitika amugy is nagy tere lényeges kibővülést nyert. Immár van ebben *ügyvédkérdés* is. Abban az értelemben, hogy középosztályunk ezen hatalmas intellektusu társadalmi rétegeinek kérdése is bekapcsolandó az állami védelem körébe. Akiknek ez a legszebb, legnemesebb hivatás jutott osztályrészül, hogy az igazságot keressék és a társadalmi rend biztosításában az államnak hatalmas segitőtársai lehessenek: az ügyvédtársadalom olyan válságos helyzetbe jutott, hogy sorsának jobbrafordítása épen olyan állami feladattá lett, mint akár az államnak saját alkalmazottairól való gondoskodás, akár a munkásvédelem. Csak épen a gondoskodás, illetőleg védelem módja és eszközei mások, amint a középosztály kérdésénél épen ez a legnehezebb, hogy annyi különböző természetű és helyzetű társadalmi réteget ölel fel, melyek mindegyike más-más elbánást, illetőleg megoldást igényel. A munkásvédelem helyes megoldása sem volt könnyű feladat, de a viszonyok és érdekek egységes volta lényegesen megkönnyítette azt.

A középosztály szabad foglalkozásu rétegeit illetően, sajnos, még nem tartunk ott, nemcsak nálunk nem, hanem a külföldön sem, hogy a megoldás módozatai és lehetőségei képeznek már a megfontolás tárgyát: ma még csak annak az elvi kérdésnek eldöntése előtt állunk, ha vajon állami feladat-e egyáltalán a középosztály ezen rétegeinek különleges védelme?

Az Institut International des Classes Moyennes idei római kongresszusának ez egyik fontos tárgya leend, melynek előadói tisztével a nemzetközi intézet engem tisztelt meg. És én az adott sajnálatos gazdasági és szociális viszonyok között nem tudok más eredményre jutni, mint annak megállapítására, *hogy az államnak ki kell terjesztenie különleges védelmüket a középosztály szabad foglalkozásu rétegeire és ezek körében az ügyvédtársadalomra is.* A munkásvédelmet a termelés érdekeinek megvédelhetése és az az általános elv indokolta, illetve indokolja, hogy az államhatalom tartozik védelmet nyújtani annak, aki az állami rend keretében helyzeténél és viszonyainál fogva a maga sorsának intézésében nem független. Ez tehát a gyengébb védelme az erősebb esetleges túlhatalma és annak kiaknázása ellen. Más lapra tartozik, hogy az erőviszonyok azóta eltoltak, de az elv nem változhatik. A középosztály



védelmét az állami és társadalmi rend biztosíthatása és a polgári társadalom fentarthatása teszi szükségessé. Ebben a társadalomban vezető szerep illeti az ügyvédséget. Nagy intellektusa alapján, nemzeti és polgári hivatottsága következtében. Az állam, mely ezt a szükségletet kielégíti, a maga alkotmányának pilléreit erősíti meg vele.

## *Dr. Thury Zoltán*

*m. kir. közigazgatási bíró:*

A maga teljes komorságában ismerem a magyar ügyvédi kar helyzetét és tökéletesen jogosultnak találok azt a törekvést, amelynek célja, hogy enyhítse azt a súlyos válságot, amely az ügyvédi kart, a jogállamnak ezt az értékes pillérét sújtja és biztosítsa részére a legmagasabb jogi képesítésnek megfelelő anyagi erőt. A békeszerződés okozta általános gazdasági pangáson és az ügyvédi létszám aránytalan emelkedésén kívül ennek a válságnak legfőbb okául a jogélet megállapodottságát látom. Háborus és háboru utáni intézmények megszüntek és megszűnt az újdonságok és meglepetések bizonytalansága. A máról-holnapra változó időleges rendeletek helyett végleges jogszabályok vették át az uralmat, amelyek legrövidebb idő alatt átmentek a köztudatba és közismeretbe s így az ügyvédi képviselő és jogvédelem sokak előtt megtakarítható felesleges kiadásnak mutatkozik. Azok, akik az állam életének apró kerekeit napról-napra forgatjuk, vesszük észre, hogy azonos jellegű ügyekben miként csökken az ügyvédi képviselők száma. Nem tagadhatom: az ügy hátrányára történik ez. Elhomályosul a tényállás, legyöngülnek az érvek és egyetlen vesztes az igazság.

A Pp. és a Bp. egészen csekély jelentőségű ügyekben kötelező ügyvédi képviselőt rendelnek; ezzel szemben a közigazgatási jog egész területén ismeretlen az ügyvédi kényszer; még a legsúlyosabb alkotmányperben, a képviselőválasztás ellen érvényesített panasz eljárásban sem kötelező az ügyvédvállás; egyedül az újrafelvételi kérelem az, ahol a törvény az ügyvéd közbenjöttét megköveteli. Holott ugyanazok az okok és érdekek, amelyek a polgári peres és a büntető eljárásban az ügyvédkötelezést indokolják, indokoltá teszik ugyanezt a közigazgatási jognak sokkal szélesebb, de nem kevésbé fontos területén is. Akár az eljárás értéke, akár az ügy jellege szol-

gál kötelezettség alapjául, a kötelező ügyvédvállás statuálása mindenesetre a jogfejlődés és a jogbiztonság céljait szolgálja.

## *Végh Károly*

*a budapesti áru- és értéktőzsde elnöke, az országgyűlés felsőházának tagja:*

Az ügyvédi numerus clausus ellensége vagyok. Fenn kell tartani az ügyvédi gyakorlat szabadságát és azt a versenyt, amely a legkiválóbbak érvényesülését eredményezi. A numerus clausus protekcióval járna, az ügyvédek függetlenségét veszélyeztetné és a kar kvalitásának csökkenésére vezetne. Ha már mindenáron megszorítás kell, kezdjék alulról és a jogi fakultásokra csak jelesen érettségizett jelölteket vegyenek fel. Ez sem célszerű, mert a hivatottság sokszor csak később nyilatkozik meg és nem igazodik az érettségi bizonyítványhoz. De mindenesetre kisebb igazságtalanság, valakit a főiskolai tanulmányok kezdetén megállítani, mint azok elvégzése, esetleg jeles elvégzése után.

Az ügyvédek hatáskörébe perenkívüli eljárásokat kellene utalni, illetőleg ilyeneket az ügyvédeknek biztosítani, például azt a sok teendőt, amelyet most a jegyzők, sokszor minden kvalifikálás nélkül, végeznek.

---

**A szerkesztésért felel: Dr. BECK SALAMON.**

**A kiadásért felel: Ifj. Dr. SZIGETI LÁSZLÓ.**

Légrády nyomda és könyvkiadó r.-t. nyomása, Budapest.  
(Nyomdaigazgató: Kertész, Árpád.)